

»Gamla gubbar sätter skägged i vared» (allmän).

Leipzigpolskan.

39. Stämning:

Three staves of musical notation for 'Leipzigpolskan'. The first staff has a trill (*tr*) marked above the first measure. The second and third staves continue the melody with various note values and rests.

Körepolskor.

41.

41.

Valser.

42.

42.

1

2

tr

tr

The musical score for 'The Rose Tree' is presented in five staves of music, all in treble clef and G major (one sharp). The first staff begins with a key signature change from G major to E major (two sharps) for the first two measures, then returns to G major. The melody is characterized by eighth and sixteenth notes, often beamed together. The second staff features a trill (tr) on the fifth measure. The third staff continues the melodic line with various note values and rests. The fourth staff includes a triplet of eighth notes (marked '3') and a sixteenth-note run. The fifth staff concludes the piece with a final cadence, marked with first and second endings (1 and 2) above the measures.

43.

The musical score for exercise 43 consists of three staves of music in G major (one sharp) and 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. It contains four measures: a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, and a quarter note C. The second staff also begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. It contains four measures: a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, and a quarter note C. The third staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. It contains four measures: a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, and a quarter note C. The score is written in a simple, clear style with black ink on a white background.

Kadrilj.

46.

Tosingadansen (»Lachats«).*Allegretto.* ♩ = 106.*Moderato.* ♩ = 95.

Tattrapolskan.

$\text{♩} = 112.$

"Rusken."

från Kragholm.

Nils Mårtensson (»Nils Rusk«).

(St. Härrestad, Härrestads härad.)

I september 1887 företog jag en andra resa. Bekantskap skulle nu stiftas med den ovannämnde RUSKEN, vilken jag redan under förra resan hörde omtalas såsom en ovanligt »snäll spillemän», en mästare i fiolspel.

Sitt tillnamn har han fått efter födelsestället, torpet Ruskan, vid härregården Krageholm. Annars heter han NILS MÅRTENSSON ock är tegelmästare vid Jennyhill, en gård i St. Härrestad. Bostaden ligger vid det förfallna tegelbruket i en ödslig dal, fjärran från andra boningar, alltså ett ställe inbjudande för gästar, spöken, näcken ock annat otyg. Det enda boningsrummet med sitt låga tak, sina kalkade väggar ock sitt röda tegelgolv såg snyggt ock inbjudande ut. Bohaget var en sällsam blandning av antikt ock modernt. »Rusken», en vänlig ock språksam sjuttioåring, mottog mig jätligt. Öppen ock trovärdig, intelligent till sitt umgängessätt, gjorde den gamle spelmannen med den höga, välvda pannan, den buktiga näsan ock den ljusa, yviga skägghansan ett intryck, som sent utplånas. »Rusken» är ännu mycket anlitad vid dansgillen, fastän den lantliga ungdomen numera fordrar helt annan dansmusik, än den Rusken under sin mästa tid använt. Han har i viss mån tillägnat sig den nyare dansmusiken, ehuru hans spelsätt med sitt långsamma tempo ock sina karakteristiska stråktags röjer gammaldagsspelmannen. »Ruskens» glansperiod som musikanter är emellertid förbi, sedan hans oöverträfflige kamrat, den berömda KRISTOFFER ROMELIUS, gått till en annan värld. Den dansmusik, som dessa två under en lång följd av år utförde, skall hava varit något ovanligt i sitt slag.

»Ruskens» repertoar var gammalmodig ock intressant. Hos honom upptecknades stycken sådana som »Leipzigpolskan», »Major Kocks vals», »Ellaspilled», ock om alla hade gubben någon historia att berätta. Att dömma av vad som upptecknats av »Ellaspilled» eller Näckens spel, skulle detta stycke ej förete något synnerligen märkvärdigt, åtminstone i musikaliskt hänseende; men så utgör det också endast ett obetydligt fragment av denna långa komposition, en vals på trättio repriser. Såsom namnet antyder, är »ellen» (näcken) valsens kompositör, ock av honom kan man lära sig konsten att spela den; men den konsten kan vara farlig nog för såväl spelmannen som de dansande. Otaliga äro de sägner, dem vidskepelsen fäst vid detta stycke. Nästan överallt i Skåne får man höra berättas, huru spelmän, vilka kommit i beröring med näcken — med eller mot sin vilja — börjat spela »ellastråged» ock utan att kunna upphöra råkat in på repriser, som tvinga både levande varelser ock livlösa ting att dansa så länge, tils någon, som ej varit med vid spelets början, räddat dem ur näckens våld genom att skära av strängarna för spelmannen¹.

En afton för många år sedan — så berättade Rusken — var det dans på ett ställe vid Brunnstorps fiskläge. Spelman var ANDERS JOHANSSON från Snårestad. Husbonden ock värden på stället, en fiskare som på något mystiskt sätt skaffat sig en förmögenhet, trodde man stå i förbund med den Onde själv. Fram på kvällen börjar musikanten spela en munter melodi, som oemotståndligt rycker de dansande med sig. Att stanna är dem omöjligt. Allt vildare brusa tonerna fram ur ANDERS JOHANSSONS fiol, allt vildare går dansen, ock snart synas även bord ock stolar röra på benen. En kvinna, som händelsevis ej var tillstädes, då dansen börjades ock därför ej blivit förtrollad av musiken eller fått sin »syn förvänd», ser genom rutan, huru en liten gosse i röd luva springer inne på golvet bland de dansande ock jagar dem med en liten piska. Anande oråd, skyndar hon in, får tag i en kniv ock skär av strängarna på fiolen; ock förtrollningen är löst.

Sägnen är märklig. Den visar, vilken oklar ock svävande uppfattning av näcken folktron har. Här göres han identisk

¹) Jfr Afzelius, Sagohäfder II, 152, ock Geijer-Afzelius, Svenska folkvisor, ny upplaga av Bergström-Höijer II, 300.

med den Onde själv, eller åtminstone med ett väsen, som står i den Ondes tjänst. Andra sägner framställa näcken såsom ett självständigt, tämligen oskadligt väsen, som har sitt hemvist i sjöar, bäckar ock åar, där han uppenbarar sig än såsom en gosse med röd mössa på huvudet, än såsom en gammal man med långt skägg.

Högst få spelmän lära ha kunnat den besynnerliga valsen i dess helhet. Bland dessa nämndes »Stärten», som för flera år sedan avlidit ock vars verkliga namn är mig obekant. Han beskrevs som en högst egendomlig personlighet, den där tyst ock sluten vandrade omkring i byarna ock försörjde sig med sin fiol. För sin skicklighet i fiolspel, vilken han ansågs ha förvärvat på övernaturlig väg, var han känd ock fruktad, var han drog fram. Han skulle en gång ha lärt »Ellaspilled» av näcken själv. Rusken berättade om denna händelse följande:

»Stärten» hade varit på ett dansgille ock spelat. Då han vid midnattstid var på hemvägen ock kommit i närheten av en bäck, hörde han plötsligt fiolspel nere vid bron. »Jaså, ä de du, Kristian», ropade Stärten, troende att det var en spelman med detta namn. Han tar upp fiolen ock börjar spela sekundstämman till den honom obekanta melodien. Emellertid förefaller honom musiken där nere vid bron allt mer egendomlig ock sällsam. Än hörs den mäktig ock vild, än dämpad ock smekande, ock Stärten känner sig helt underlig till mods. Av Kristian ser han ej ett spår, ock nu inser han, att det ej står rätt till. I en hast stoppar han fiolen i säcken, men strängarna ljuda fortfarande av sig själva. Just som Stärten passerar bron, får han se en liten gosse med röd mössa på huvudet sitta nere vid bäcken ock spela, ock i samma ögonblick gripes han av en osynlig makt ock kastas huvudstupa i bäcken. »Jösses, hon't kom ja!» skriker Stärten. Sen förklingar ett hånskratt, ock synen är borta.

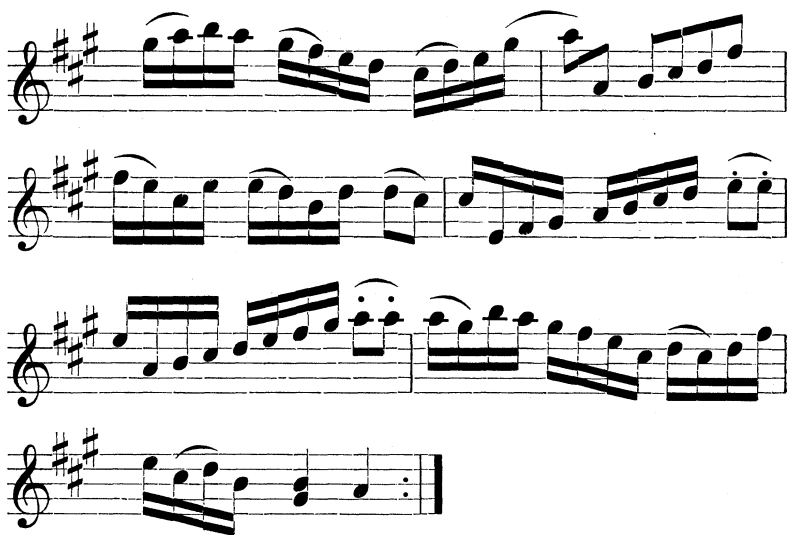
Stärten lärde den egendomliga valsen med alla 30 repriserna. Av honom hade Rusken lärt de 17, men mindes nu ej mer än 5. De fyra första jämförelsevis oskyldiga repriserna spelade han efter någon tvekan; men den femte, med vilken styckets magiska verkningar göra sig gällande, kunde han på inga villkor förmås att utföra.

Polskor.

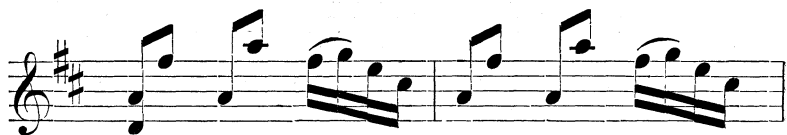
49.

The musical score for piece 49 is written in G major (one sharp) and 3/4 time. It consists of seven staves of music. The melody is primarily composed of eighth and sixteenth notes, often beamed together in groups. There are several trills (marked with a 'w') and ornaments (marked with a 'z') throughout the piece. The piece ends with a double bar line on the seventh staff.

54. Stämning:

Five staves of musical notation in D minor (two flats). The music features eighth and sixteenth notes, with some beamed sixteenth notes. The fifth staff ends with a double bar line and repeat dots.

Svingedanser (»Runtenom»).

Valser.

Älvaspelet (»Ellaspilled»).

Fragment.

This page contains eight staves of musical notation for a waltz in G major. The notation is as follows:

- Staff 1:** Four measures. Measures 1 and 2 contain a sixteenth-note triplet ascending from G4 to A4. Measures 3 and 4 contain a descending eighth-note scale from A4 to G3.
- Staff 2:** Four measures. Measures 1 and 2 contain a sixteenth-note triplet ascending from G4 to A4. Measures 3 and 4 contain a descending eighth-note scale from A4 to G3, followed by a repeat sign.
- Staff 3:** Four measures. Measures 1 and 2 contain a quarter-note triplet ascending from G4 to A4. Measures 3 and 4 contain a descending eighth-note scale from A4 to G3.
- Staff 4:** Four measures. Measures 1 and 2 contain a quarter-note triplet ascending from G4 to A4. Measures 3 and 4 contain a descending eighth-note scale from A4 to G3, followed by a repeat sign.
- Staff 5:** Four measures. Measures 1 and 2 contain a quarter-note triplet ascending from G4 to A4. Measures 3 and 4 contain a descending eighth-note scale from A4 to G3.
- Staff 6:** Four measures. Measures 1 and 2 contain a quarter-note triplet ascending from G4 to A4. Measures 3 and 4 contain a descending eighth-note scale from A4 to G3.
- Staff 7:** Four measures. Measures 1 and 2 contain a quarter-note triplet ascending from G4 to A4. Measures 3 and 4 contain a descending eighth-note scale from A4 to G3.
- Staff 8:** Four measures. Measures 1 and 2 contain a quarter-note triplet ascending from G4 to A4. Measures 3 and 4 contain a descending eighth-note scale from A4 to G3, followed by a repeat sign.

Detta stycke är ej blott märkvärdigt genom sin demoniska danslockelse, enligt sägnen, utan även musikaliskt intressant. Akcentförskjutningarna (även eljes talrika hos Rusken), modulationerna till c-dur ävensom sjutaktperioderna i tredje reprisen äro ej utan egendomlighet.

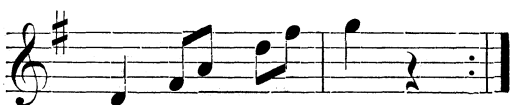
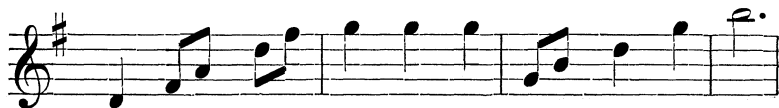
Red.

62. Stämning:

This page contains seven staves of musical notation for a waltz. The music is written in a single melodic line on a treble clef staff, with a key signature of one flat (B-flat) and a 3/4 time signature. The notation includes various musical symbols such as eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings like accents (>) and slurs. The first staff begins with a treble clef and a key signature change to one flat. The second staff continues the melody. The third staff features a repeat sign at the beginning. The fourth staff ends with a double bar line and repeat dots. The fifth staff begins with a repeat sign. The sixth staff continues the melody. The seventh staff ends with a double bar line and repeat dots. The music is characterized by flowing, rhythmic patterns typical of a waltz.

63.

The musical score for piece 63 consists of eight staves of music. The key signature is G major (one sharp) and the time signature is 3/4. The notation includes various musical symbols such as treble clefs, notes, rests, and dynamic markings like accents (>) and slurs. The piece begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The first staff contains a series of notes and rests, with a slur over the final three notes. The second staff continues the melody, featuring a slur and an accent over the first note. The third staff shows a change in the melody, with a slur and an accent over the first note. The fourth staff continues the melody, with a slur and an accent over the first note. The fifth staff features a more complex melody with slurs and accents. The sixth staff shows a change in the melody, with a slur and an accent over the first note. The seventh staff continues the melody, with a slur and an accent over the first note. The eighth staff concludes the piece with a final note and a slur.

Brännvinspolskor.

64.

65.

66.

67.

Kadrilj.

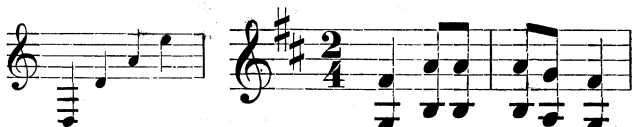
Marscher.

68.

The musical score for the march 'Kadrilj, Marscher' is written on eight staves. It begins with a treble clef and a common time signature (C). The key signature contains one sharp (F#). The notation includes a variety of rhythmic values: eighth notes, sixteenth notes, and rests. The first ending is marked with a '1' and the second ending with a '2'. The piece concludes with a double bar line.

69. ¹ Stäm-
ning:

Hör ni nu, gossar, med

friskt mod gå på, så skall vi nog Leipzig till mö-tes gå.

Obs. På pianot spelas understämman en kvart lägre. *Red.*

¹⁾ Spelades enl. »Ruskens» uppgift, då svenskarna 1813 belägrade Leipzig.

Anders Mårtensson.

(Vomb, Färs härad.)

I februari månad 1888 företogs en tredje resa till byarna österut från Lund. Där besöktes ANDERS MÅRTENSSON i Vomb ock MÅNS ANDERSSON i Hemmestorp, goda spelmän med gammaldags repertoar. Deras spel påminner dock om den yngre dansmusiken, vars idkare ha utövat sitt inflytande på dem. Musiken har ock för längesen upphört att vara deras egentliga näringsfång.

Hoppvals.

Körepolskor.

72.

Säxmannadans.

♩ = 156.

73.

»Stölpen».

Marschakt.

Birenbomschan.

 $\text{♩} = 135.$

75.

Handwritten musical score for 'Birenbomschan' in G major (one sharp) and 3/4 time. The score consists of six staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked as 135 beats per minute. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, and includes various musical ornaments such as slurs, ties, and accents. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

»Lilla lusti».

Andante.

76.

Handwritten musical score for 'Lilla lusti' in G major (one sharp) and 3/4 time. The score consists of a single staff of music. The tempo is marked as Andante. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, and includes various musical ornaments such as slurs, ties, and accents. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Vals.

Måns Andersson.

(Hemmestorp, Everlövs socken, Torna härad.)

Kadrilj.

77.

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 2/4. It consists of six staves of music. The notation includes various note values (quarter, eighth, sixteenth notes), rests, and dynamic markings. A repeat sign is present at the end of the first staff. A triplet of eighth notes is marked with a '3' above it in the fifth staff. The piece concludes with a final sharp sign on the sixth staff.

Örfladansen.

Melodien är tydligen en variation på Bellmans »Hur du dig vänder och plirar och ler» (Fredm. Sgr 46), vilken melodi åter är densamma som till visan »Svearne fordomdags drucko ur horn», men väl icke gärna kan — såsom Carlén påstår — vara hämtad från denna visa, emedan visan med nämnda melodi första gången förekommer i form av trio under C. A. Stielers namn i Musikaliskt Tidsfördrif 1810. *Red.*

Träskodansen.

 $\text{♩} = 156.$

79.

The musical score for measure 79 of Träskodansen is written on four staves. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/8 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some beamed sixteenth notes. The second staff continues the melody. The third staff continues the melody. The fourth staff concludes the measure with a double bar line and repeat dots.

Lasse Nilsson.

(Lyby, Frosta härad.)

Ett besök i Hörby sommaren 1888 satte mig i tillfälle att höra ännu en »kornspelman», LASSE NILSSON från Lyby, gemensamt kallad »Lasse i Lyby».

Polska.

♩ = 104.

80.

The musical score is written on six staves. The first staff is numbered 80. The key signature is two sharps (F# and C#), and the time signature is 3/4. The tempo is marked as 104. The music is a Polish dance (Polska). The notation includes various note values, slurs, and a trill (tr) in the final staff.

"Lasse i Lyby"

Körepolskor.

Ja e so les - - sen, Ja tror jag trött - nar, Ja

tror jag över - giver allti - hop. Men får jag bränne-vin, so

bler ja mun - ter, så ska ja ro - - - a er alli - - hop.

Valser.

♩ = 184.

